

A kurzus kódja: FL-225, FLN-225
A kurzus megnevezése: Etika (Ethics)
A kurzus előadója: Orthmayr Imre
A kurzus helye és ideje: MUK 4/i 208; hétfő 16:00-17:30

A kurzus előfeltétele(i): FL-226, FLN-226
A jegyszerzés módja(i): kollokvium
Követelmények: a vizsgairodalomban megadott szövegek ismerete

A kurzus leírása, tematikája:

1. Normatív etika és metaetika megkülönböztetése
A metaetika három nagy irányzata: intuicionizmus (Moore, Prichard, Ross), emotivizmus (Stevenson), preskriptivizmus (Hare)
2. A normatív etika három alaptípusa:
  - a) következmény-etika (teleológiai etika): egy cselekedet következménye vagy célja tesz erkölcsileg helyessé vagy helytelenné
  - b) kötelesség-etika (deontológiai etika): egy cselekedet valamely inherens tulajdonsága, nevezetesen valamilyen előírásnak való megfelelése tesz erkölcsileg helyessé vagy helytelenné
  - c) erényetika: egy cselekedet a cselekvőnek a cselekvéshez vezető motívuma vagy jellemvonása tesz erkölcsileg helyessé vagy helytelenné
- Rawls: *Az igazságosság elmélete* (a megkülönböztetés körvonalai)
3. A következmény-etika két kulcskérdése: a) Mi az a jó, amit az erkölcsös cselekedetnek maximálisan elő kell idéznie? b) Kinek számára kell e jót maximálisan előidéznie?
  - a) Az értékelméleti kérdés: Mi a jó?
A metaetikában: Mi a "jó", mit jelent a jó fogalma?
- Moore: *Principia Ethica* (a "jó" definiálhatóságának problémája)
A normatív etikában: Mi "a jó", mi az, ami önmagában jó?
- Frankena: *Ethics*, 5. fej. (szisztematikus áttekintés)
- Platón: *Philebosz* (a hedonizmus kritikája)
  - b) Kinek a számára kell maximalizálni a jót?
A két szélső álláspont:
    - i) Etikai egoizmus: az egyénnek saját maga számára kell előidéznie a legtöbb jót
    - ii) Utilitarizmus: a legtöbb ember legnagyobb javát kell mindenkinek előidéznie
- Bentham: *Bevezetés az erkölcsök és a törvényhozás alapelveibe*
- Mill: *A haszonelvűség*
4. Kötelesség-etika
- Szent Tamás: *Előadások a Tízparancsolatról*
- Kant: *Az erkölcsök metafizikájának alapvetése*
5. Erényetika
- Arisztotelész: *Nikomakhoszi etika*
- Rousseau: *Javított-e az erkölcsökön a tudományok és a művészetek újraéledése?*
- Anscombe: *Modern erkölcsfilozófia*
- MacIntyre: *Az erény nyomában*
6. Az etikával kapcsolatos motivációelméleti és ismeretelméleti álláspontok
  - a) Etikai intellektualizmus: az erkölcsileg helyes cselekedet az ész előírásait követi
- Sztobaios: *Zénón és a többi sztoikus tanítása a filozófia etikai részéről*
- Ágoston: *A szabad akaratról*
  - b) Etikai racionalizmus: az erkölcsi elvek az ész közvetlen belátása és dedukciói révén ismerhetők meg
- Descartes: *Értekezés a módszerről; A filozófia alapelvei*

- Clarke: *Értekezés a természetes vallásról*
- c) Etikai emotivizmus: a cselekedetek erkölcsi értékéről az általuk kiváltott helyeslő vagy elutasító érzések tájékoztatnak
  - Shaftesbury: *Értekezés az erényről és az érdemről*
  - Hume: *Értekezés az emberi természetről*
- d) Etikai szkepticizmus: az erkölcsi elvek egyáltalán nem igazolhatóak, vagy pedig egészen másfélék az alapjaik, mint amire igazolási kísérleteik során hivatkoznak
  - Mandeville: *A méhek meséje*
  - Nietzsche: *Az erkölcsök genealógiájához*

A kurzushoz tartozó kötelező irodalom:
Az Etika vizsgairodalomban megadott szövegek

A kurzushoz tartozó ajánlott irodalom:
Hársing László: *Az európai etikai gondolkodás*, Bíbor Kiadó, Miskolc 2001.
Robert L. Arrington: *Western Ethics. A Historical Introduction*, Blackwell Publishers, Oxford 1998.